
Tants ümber Danske nõiakatla

22. oktoober 2018

On üks tants, mis ilmtingimata ei vaja paarilist. See on tants ümber nõiakatla. Paljudel juhtudel seda tehaksegi täitsa üksi, sõnatakse loitse ja visatakse ronga silmi auravasse leeliselisepotti. Lootuses, et katlake midagi valmis podistab. Tihti sealt midagi ka tuleb, kuid mitte alati seda, mida nõiaella oma rituaale tehes ette kujutas.

Sellised tantsud ümber nõiakatla on kindlasti olulised, kannavad oma eesmäärke ja kõnetavad kuulajaid. Küll aga unustatakse pahatihti ära, et selline rituaalne tegevus võib põhjustada ka palju halba, tuua kaasa kaoseid ja laotada oma kurjusevaiba üle tarkade peade. Isegi kahjustada väikeste, kuid väga tublide riikide mainet.

Danske katlas on täna juba olemas – väga keeruline finantsvaldkond, Euroopat tervikuna puudutav võimalik rahapesu, kriminaaluurimised, liikmesriikide omavahelised suhted ja lõpuks ka miljardid eurod, millest on olemas vaid elektrooniline jälg, kui sedagi. On üsna selge, et ükski riik ei soovi jääda siin kuidagi süüdi, olla selle põhjustaja.

Kogu tähelepanu keskmest on jäänud aga kõrvale peategelane Danske, see, kes tegelikult lasi «pahalastel» saada panga klientideks ning võimalikku kuritegelikku tulu riigist riiki, pangast panka keerutada, saades sellest igal aastal kopsakaid kasumeid.

Sellega seoses peatun mõnel olulisel tulevikku vaataval teemal elik mida saaks teha teisiti.

Trahv. See võib tunduda liiga lihtlabane lahendus, aga kui kohtuvälise menetleja (nt finantsinspeksiooni) üks heidutavamaid meetmeid rahapesu nõuete rikkumisel on maksimumsuuruses 32 000-eurone väärteotrahv, siis on midagi valesti.

Lahenduseks ei ole ka kehtiv väärteotrahv maksimumsummas 400 000 eurot. Seda põhjusel, et panganduses liiguvad oluliselt suuremad summad, teenitakse oluliselt suuremas mahus kasumeid just nende samade klientide pealt, kes omavahel, riikide vahel, oma küsitava tegelikkusega tehinguid teevad. Sellise trahviga ei saa heidutada panka ega tema kliente.

Täiesti eraldi küsimus on, kas väärteo vorm kui selline peaks sobituma finantssektoris. Mu isiklik tagasihoidlik hoiak ja kogemus viitavad pigem, et väärteod oma olemuselt ei suuda pakkuda vajalikku kiiret, paindlikku ja tugevat vastust kaasustele finantssektoris. Kes vähegi väärteomenetluse köögipoolt teab, see kujutab hästi ette juriidilise isiku karistamist väärteo korras, kohustust leida konkreetne füüsiline isik, tema tegu anda juriidilisele isikule ja sealt kaudu asuda siis juriidilist isikut karistama. Samuti aja mõõdet ja kogu asja aegumise võluvitsa.

Lühidalt, see ei toimi finantssektoris. Vaja oleks kaaluda selliste trahvide sisseseadmist, mis oleks haldusliku iseloomuga, väärteoitke vabad. Kui selline halduslik karistus oleks meil olemas, siis vast ei

oleks Eesti Danske asjas ainuke, kes võtab sisse kogu mainekahju ja vastu ei saa isegi seda, mida saab netimeemi poolt kommentaariumis solvatu.

Füüsilised isikud. Need, kes on sisuliselt juhtinud panku või muud finantsasutust viisil, et on vilistanud kõikidele ohumärkidele, kannustatuna kas selgest rumalusest või kasumiihast. Selgelt tuleb viia vastutus igapäheeni neist ja takistada selliste inimeste finantssektorisse pääsu, seal olemist. On selliseid olustikke, kus kõrvale tuleb jätta keskpärasus ning oskus unustada.

Näiteks täna, tingituna paljuski ka sündmustest Eesti krediitdiasutustes seoses rahapesujuhtumitega, on sobivusmenetlustest nähtav teatav uus trend – need isikud, kes ei peaks olema finantsjärelevalvesubjekti juhatuses või nõukogus, sest on hakkama saanud millegi sellisega, mida finantssektoris ei saa pidada heaks, ausaks ega õigeks, annavad siis kas kallist nõu või juhendamist või peidavad ennast mõne vähemtähtsa positsiooni taha.

Olles ikkagi finantssektoris olemas ja omades seal häält. Neid finantssektori peidetuid juhte, nende «väärtuslikku nõu» ja «ausat silmavaadet» ei tohi olla finantssektoris.

Tegelikkus on aga keerukam, seal loodetakse vaikselt oleku või õigusega tööle summutada ka järelevalvaja häält. Samas, kui vaadata ringi nii Eestis, millise jama suudavad kokku podistada sobimatud finantssektori juhid, kui ka Euroopa üleseid trende, siis selliste peidetud juhtidega tegelemine on oluline. See on koht, kus finantsinspeksioon saab olla kohal ja tulevikku silmas pidades järeleandmatu.

Muu hulgas sellist olustikku silmas pidades jõustus 15. oktoobril ka finantsinspeksiooni uus juhend finantssektori juhtide hindamiseks. Juhendiga on kohendatud vajalikke lähenemisnurki, et finantsinspeksioon saaks ka selliste Kaval-Antsudega adekvaatselt tegelda.

**Artikkel ilmus 22. oktoobril 2018 Postimehes.*

Siim Tammer

[danske](#)

[sobivusmenetlus](#)

[finantssektor](#)